

а також орієнтуватися в часі при виконанні різних рухових дій циклічного й ациклічного характеру можливо лише при регулярній терміновій інформації глухих учнів про часові параметри.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бессарабов Н. С. Возрастная динамика двигательных способностей и их формирование на уроках игровой направленности у глухих школьников : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.03 «Коррекционная педагогика (сурдопедагогика и тифлопедагогика, олигофренопедагогика и логопедия)» / Н. С. Бессарабов ; НИИ дефектологии АПН СССР. – М., 1979. – 21 с.
2. Гозова А. П. Психология трудового обучения глухих / Александра Петровна Гозова. – М. : Педагогика, 1979. – 216 с.
3. Комаров Ю. Н. Психологические особенности регуляции двигательных действий у глухих : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Ю. Н. Комаров. – М., 1980. – 128 с.
4. Орлов Б. И. Значение временных представлений при формировании темпа трудовой деятельности глухих учащихся / Б. И. Орлов // Профессиональное обучение глухих / под ред. А. П. Гозовой. – М., 1975. – С. 92–132.
5. Сергієнко Л. П. Тестування рухових здібностей школярів : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Леонід Прокопійович Сергієнко. – К. : Олімпійська література, 2001. – 440 с.
6. Сеченов И. М. Элементы мысли / Иван Михайлович Сеченов. – СПб. : Питер, 2001. – 402, [2] с. – (Психология-классика).
7. Фарфель В. С. Двигательные способности / В. С. Фарфель // Теория и практика физической культуры. – 1977. – №12. – С. 27–30.

УДК 378

Колумбет О.М.

Чернігівський національний університет імені Т. Г. Шевченка

МЕТОДИКА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩИХ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТОК ВНЗ

Робота присвячена дослідженню проблеми розвитку координаційних здібностей студентів вищих навчальних закладів. Вивчено динаміку координаційних механізмів, які формуються на заняттях з фізичного виховання.

Ключові слова: фізичне виховання; координаційні здібності.

Колумбет А.Н. Методика совершенствования профессионально значимых координационных способностей студенток ВУЗов. *Работа посвящена исследованию проблемы развития координационных способностей студенток высших учебных заведений. Изучена динамика координационных механизмов, которые формируются на занятиях по физическому воспитанию.*

Ключевые слова: физическое воспитание; координационные способности.

Kolumbet A.N. Methods of perfection professionally of meaningful coordinating capabilities of students of Institutes of higher. *Work is sanctified to research of problem of development of coordinating capabilities of students of higher educational establishments. The dynamics of coordinating mechanisms which are formed on employments on physical education is studied.*

Key words: physical education; coordinating capabilities.

Постановка проблеми. Узагальнювальні роботи, які виконані у сфері теорії фізичного виховання, свідчать, що координаційні здібності упродовж тривалого часу є предметом підвищеної уваги фахівців різних дослідницьких центрів, наукових шкіл і галузей знань. Обумовлено це тим, що багато, як вітчизняних, так і закордонних авторів бачать шляхи вирішення проблем фізичного виховання підростаючого покоління, які накопичилися, в поглибленій розробці концепції координаційних

здібностей, що дозволяє, як передбачається, трансформувати доступні знання про закономірності рухової діяльності у інноваційні підходи вдосконалення фізичних можливостей людини [1; 2; 3; 4; 5].

Завдання дослідження. Дослідити ефективність методики розвитку координаційних здібностей студентів педагогічних ВНЗ.

Результати дослідження та їх обговорення. Для перевірки ефективності розробленої методики вдосконалення професійно значущих координаційних здібностей у студенток був організований і проведений педагогічний експеримент, в якому брали участь студентки 1 курсу, об'єднані у шість груп, - три експериментальних (ЕГ) і три контрольних (КГ), по 25 осіб у кожній (n=150). Проведене до початку експерименту тестування не виявило достовірних відмінностей між студентками цих груп за показниками, які вивчалися. Контрольні групи займалися за стандартною програмою "Фізичне виховання" для ВНЗ, експериментальні групи - за розробленою методикою.

Результати контрольних тестувань, проведених до педагогічної дії та після її закінчення, дозволили виявити достовірне збільшення при $p < 0,05$ більшості показників рівня розвитку різних координаційних здібностей у дівчат експериментальних груп.

Було виявлено достовірне поліпшення показника рівня розвитку *статичної рівноваги* (рис. 1) серед студенток ЕГ. Темпи приросту за показниками тесту досить значні – 26 %.

Такий результат обумовлений змістом методики, яка була застосована: випробовувані виконували більший, порівняно із студентками КГ, об'єм вправ, спрямованих на вдосконалення цієї координаційної здатності. Отримані відмінності в ЕГ і КГ обумовлені також особливостями дії методики та підтверджують її ефективність.

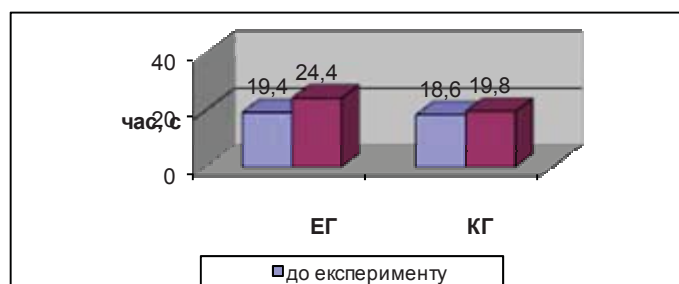

Рис. 1. Зміна показників статичної рівноваги

При аналізі результатів тестування рівня розвитку у студенток *здатності до збереження динамічної рівноваги* (рис. 2), було встановлено істотне достовірне поліпшення показника у випробовуваних ЕГ (темпи приросту склали 29,6 %). Отриманий результат свідчить про ефективність спрямованого використання вправ на заняттях із студентками 1 курсу в цілях вдосконалення цієї координаційної здатності.

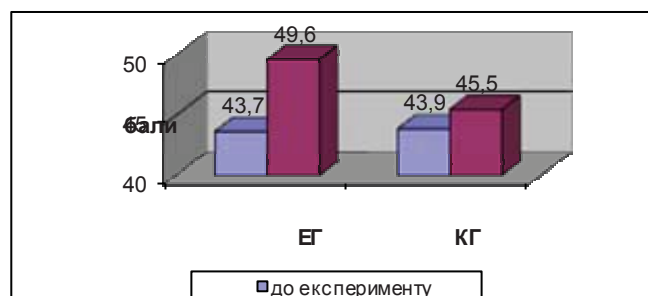

Рис. 2. Зміна показників динамічної рівноваги

Аналіз динаміки показника *точності відтворення амплітуди рухів руки* (рис. 3) показав що експериментальна програма сприяла зниженню величини помилки у студенток ЕГ на 10,3 %, у той час як показники студенток КГ змінилися не так сильно (6,6 %).

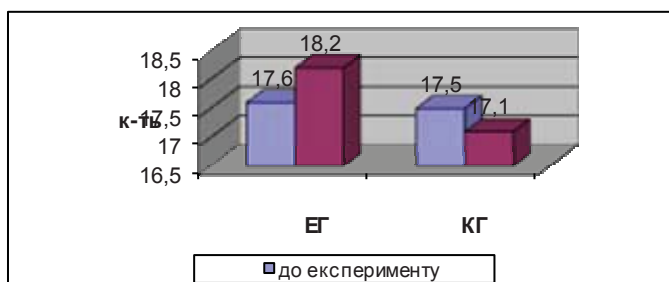

Рис. 3. Зміни показника точності відтворення амплітуди рухів

Зміни показника *точності відтворення заданої величини зусилля* (помилка) виявили зменшення цього показника, що говорить про зменшення величини помилки і покращення цього показника у студенток ЕГ на 26,1 % (рис. 4).

Рис. 4. Зміни показника точності відтворення заданої величини зусилля

Гірший результат за дослідженим показником має місце у студенток КГ, оскільки відхилення від заданої величини показаного студентками силового зусилля склали майже 0,3 кг. Аналіз показника тесту "Відшукування чисел", який використовувався для визначення рівня розвитку *розподілу уваги*, свідчить про досить позитивну динаміку результатів тестування у студенток ЕГ (рис. 5). Приріст рівня розподілу уваги у студенток ЕГ склав майже 19 %, в той час як дана здатність майже не змінилася у студенток КГ.

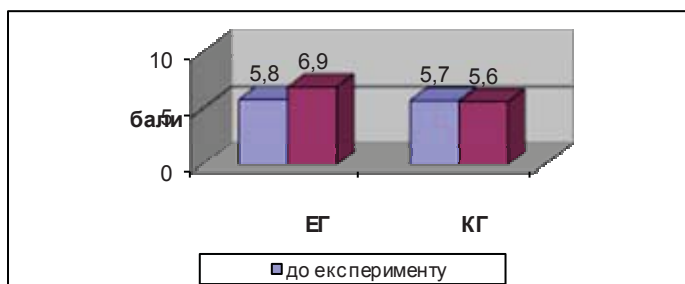

Рис. 5. Зміни показника розподілу уваги

Молодій людині, яка проходить навчання, потрібна присутність уваги, потрібний контроль над виконуваною дією. Покращення показника розподілу уваги - явно позитивний чинник, який впливає на процес і результат формування професійно значущих якостей майбутніх педагогів.

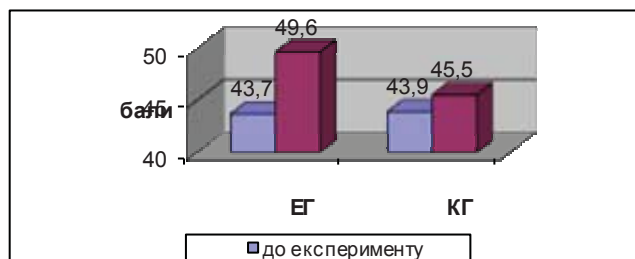

Рис. 6. Зміни показника швидкості оперативного мислення

Між тим, досить позитивну динаміку показали результати тесту, спрямованого на виявлення бистроти зборки малюнка з окремих елементів (рис. 6). Аналіз динаміки параметра, який вивчався, показав, що у студенток ЕГ достатньо зменшився час, необхідний на зборку пазлів.

Покращення цього показника складає у студенток ЕГ 13,4 %, а у студенток КГ – приблизно 4,6 %. Це свідчить про підвищення рівня розвитку тонкої моторики рук, а також про високий рівень розвитку у студентів здібності орієнтуватися у просторі, складаючи з окремих елементів єдине ціле.

Схожі зміни трапилися у даних показника механічного запам'ятовування. Експериментальна програма сприяла розвитку механічного запам'ятовування у студенток ЕГ на 18,8 %, а традиційна програма з фізичного виховання сприяла зміні цього показника у студенток КГ тільки на 3,8 %.

Аналіз результатів тесту "Лабіринт", який комплексно оцінює розвиток здатності студенток до орієнтації у просторі (реагуюча та диференційна координаційні здатності), виявив достовірний приріст абсолютних показників у випробовуваних ЕГ (рис. 7).

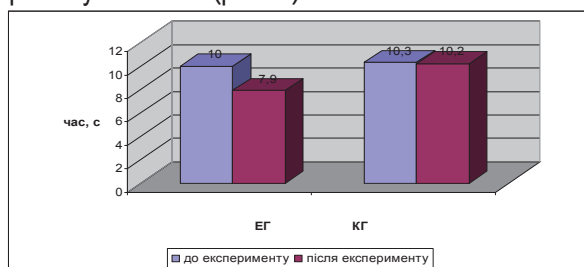

Рис. 7. Зміна показників бистроти орієнтації у просторі

В результаті педагогічної дії у випробовуваних ЕГ відбувся достовірний приріст загального показника тесту "Лабіринт". При цьому найбільші темпи приросту мали місце при змінах показника бистроти проходження лабіринту (21,0 %), тобто бистроти орієнтації у просторі, тоді як темпи приросту показника точності проходження лабіринту (точності орієнтації у просторі) склали 20,6 %. Загальне ж поліпшення досліджених показників у випробовуваних ЕГ сталося за рахунок підвищення рівня розвитку різних координаційних здібностей.

Зміни у швидкості уваги студентками представлені на рис. 8. Аналіз даних представлених на малюнку дозволяє говорити, що показники бистроти уваги у студенток ЕГ покращали на 3,4 %, а у студенток КГ – дані цього показника погіршали на 2,3 %.

Рис. 8. Зміни показника бистроти уваги

Між тим, позитивну динаміку показали результати тесту, спрямованого на виявлення бистроти зборки малюнка з окремих елементів (рис. 9).

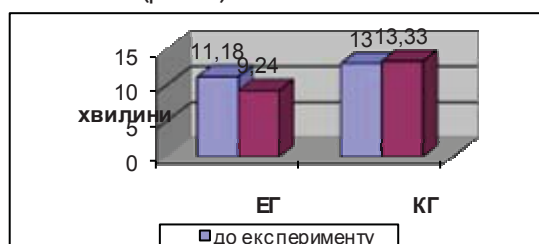

Рис. 9. Зміни показника розподілу уваги та бистроти оперативного мислення

Покращення показника *розподілу уваги та швидкості оперативного мислення* у студенток ЕГ склало 17,4 %. Це свідчить про підвищення рівня розвитку тонкої моторики рук, а також про високий рівень розвитку у студентів ЕГ здібності орієнтуватися у просторі, складаючи з окремих елементів єдине ціле. Показники студенток КГ погіршилися на 2,5 %, тобто час, необхідний на зборку пазлів, збільшився.

Аналіз результатів тестування рівня розвитку у студенток здатності до *реакції на вертикально падаючий предмет* (рис. 10), було встановлено достовірне поліпшення показника у студенток ЕГ (темпи приросту склали більше 20 %). Показники вказаної здатності у студенток КГ майже не змінилися.

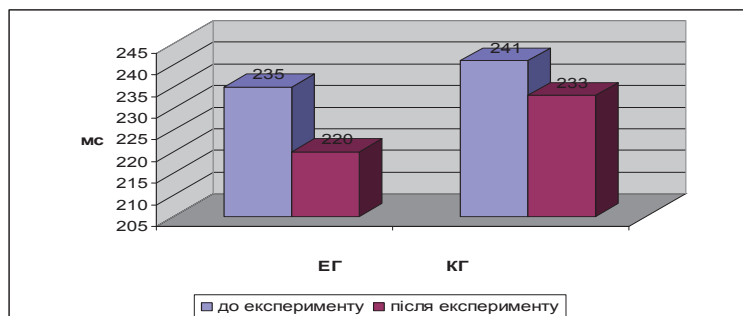

Рис. 10. Зміни показника реакції на вертикально падаючий предмет

Аналізуючи зміни показника *точних реакцій на рухомий об'єкт* (ТРРО) можна сказати про суттєве покращення (рис. 11) цього показника у студентокЕГ. Зміни у результатах ТРРО студенток ЕГ склали 28,8 %, а показники ТРРО у студенток КГ збільшилися на 2,7 %. Зміна цього показника свідчить про підвищення дослідженої реагуючої здатності студенток ЕГ.

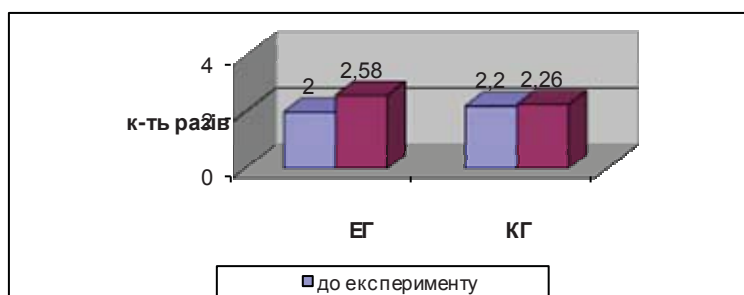

Рис. 11. Зміни показника точних реакцій на рухомий об'єкт

Експериментальна програма також сприяла розвитку випереджаючих реакцій на рухомий об'єкт (ВРРО). В результаті аналізу виявлено, що підвищення показника випереджаючих реакцій у студенток ЕГ склало 20,2%. Показники ВРРО у студенток КГ майже не змінилися (рис. 12).

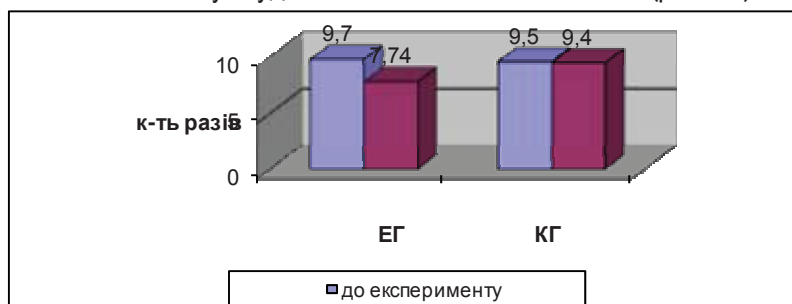

Рис. 12. Зміни показника випереджаючих реакцій на рухомий об'єкт

Динаміка зміни показника *запізнюючих реакцій* (ЗРРО) представлена на рис. 13. В цілому ж

показана студентками КГ кількість запізнюючих реакцій порівняно із загальною їх кількістю, запропонованою в ході тестування, є досить високою, і це - дуже негативний показник для характеристики однієї з найважливіших координаційних здібностей майбутніх педагогів - бачити предмет у просторі, у русі. Головним показником реакції на рухомий об'єкт являється не абсолютна швидкість реагування, а своєчасність, яка впритул пов'язана із концентрацією уваги. Показники ЗРРО у студенток ЕГ суттєво покращали – на 26,1 %.

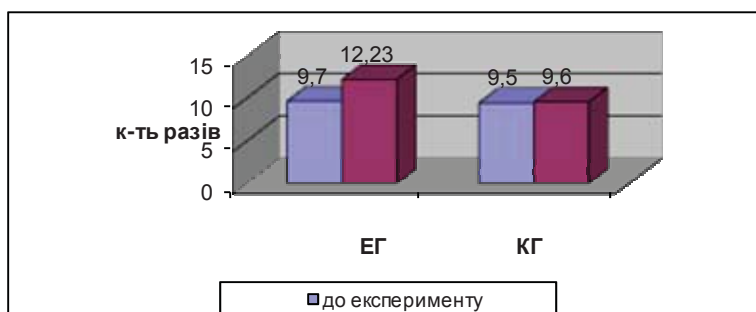

Рис. 13. Зміни показника запізнюючих реакцій на рухомий об'єкт

В результаті аналізу даних тесту за визначенням часу складної зорово-моторної реакції (СЗМР) встановлено, що зміни показника часу СЗМР (рис. 14) у студенток ЕГ мають позитивну динаміку в його розвитку. Загальне поліпшення цього показника у студенток ЕГ склало 13,4 %, а у студенток КГ – 4,8 %.

Рис. 14. Зміни показника часу складної зорово-моторної реакції

Виявлені зміни часу СЗМР у студенток відбилися на загальному часі СЗМР (рис. 15). На малюнку видно, що динаміка поліпшення показника загального часу СЗМР в обох групах позитивна. Зміни цього показника у студенток ЕГ склали 10,0 %, а зниження загального часу СЗМР у студенток КГ склало 4,0 %.

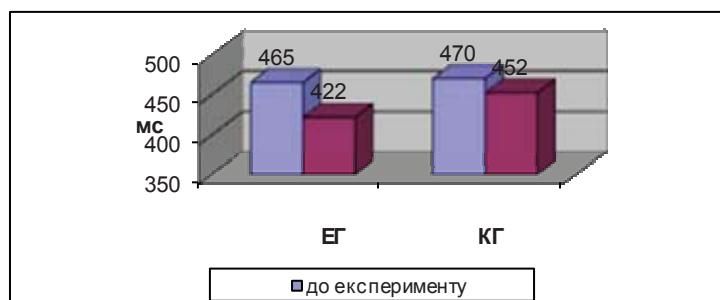

Рис. 15. Зміни показника загального часу складної зорово-моторної реакції

Зміни показника часу простої зорово-моторної реакції у студенток виявили те, що він підвищився на 31,8 % у студенток ЕГ після етапу спеціалізованого фізичного виховання, а у студенток КГ – на 5,8 %. Це, поза сумнівом, є позитивним чинником, який впливає на якість професійної підготовленості майбутніх педагогів.

Динаміка результатів зміни показників комплексного координаційного тесту, що оцінює здібності до орієнтування у просторі, здатності максимально швидко і точно виконувати рухові завдання швидко-силового характеру студентками представлена на рис. 16. Аналіз змін, отриманих за результатами цього тесту, вказує на те, що значення комплексного координаційного тесту покращалося у студенток ЕГ на 17,5 %, а у студенток КГ – на 1,6 %.

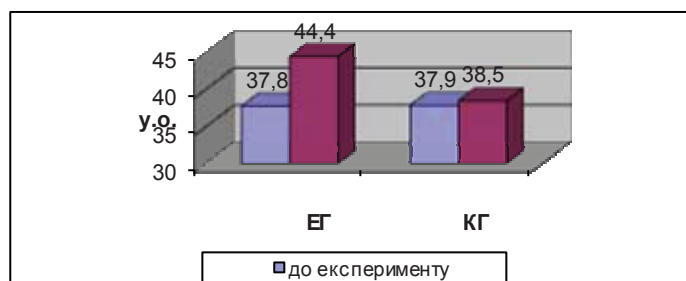

Рис. 16. Зміни показника комплексного координаційного тесту

Окрім підвищення рівня розвитку координаційних здібностей студенток ЕГ, в ході експерименту сталося також поліпшення показників за професійно значущими для студенток тестами. Рівень професіоналізму поліпшився у студенток ЕГ на 11,4 % та у студенток КГ - на 4,5 %.

ВИСНОВКИ. Результати педагогічного експерименту, у рамках якого було апробовано застосування розробленої методики вдосконалення професійно значущих координаційних здібностей у студенток на заняттях з фізичного виховання, з достовірністю показали стійке поліпшення показників за усіма проведеними тестами в експериментальній групі. Це означає, що застосування блоків вправ, що входять в цю методику, ефективно вплинуло на розвиток базових координаційних здібностей студенток ЕГ, формування їх професійно значущих якостей. Це свідчить про те, що цілеспрямовані і систематичні педагогічні дії на студенток 1 курсу здатні істотно удосконалити професійно значущі здібності і в цілому активізувати процес фізичного виховання у ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колумбет О.М. Теоретико-методичні підходи до розвитку координаційних здібностей молоді // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2012. - №4. - С. 62-65.
2. Колумбет О.М. Координаційні здібності студентів (теоретичні та методичні підходи до стимульованого розвитку / Олександр Колумбет. – К.: РВУФК, 2013. – 122 с.
3. Лях В.И. Координационные способности: диагностика и развитие. / В.И.Лях. – М.: ТВТ Дивизион, 2006. – 290 с.
4. Назаренко Л.Д. Средства и методы двигательных координаций / Л.Д.Назаренко. – М.: Теория и практика физической культуры, 2003. – 259 с.
5. Петров А.М. Центральное программирование механизмов реализации координационных способностей спортсменов и их педагогическое обоснование: дис доктора. пед. наук: 13.00.04 / А.М.Петров. - РГАФК, ВНИИФК. - М., 1997. - С. 12-75.

УДК 373.2-53.4:611.9:796

¹Кротов Г.В., ²Путров О.Ю.

¹Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

²Запорізький Національний технічний університет

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТІЛОБУДОВИ (СОМАТОТИПУ) ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ПРОЯВОМ ФІЗИЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Усвідомлення особливостей тілобудови, своєрідність темпів розвитку організму дітей та підлітків різних типів, а також факторів формування конституції дуже важливе для педагогічної антропології, яка вивчає змінності морфологічних та функціональних ознак в зв'язку з виховними та педагогічними діями. Дослідження стану та вікової динаміки розвитку фізичних можливостей дітей 4-6 років різної тілобудови